

5 Juli 1945.

A.D.J. Brantenaar
v. Alemadelaan 193
Den Haag.

Zeer geachte Heer en Mevrouw Ecury:

Hoewel ik nog steeds niet in de gelegenheid ben geweest om Uw dochter in den Haag aan de Laan v. N.O. Einde persoonlijk te spreken, neem ik vast aan, dat zij U het droeve bericht van het overlijden van Uw zoon Boy reeds lang heeft doen toekomen. Daar ik de laatste uren met hem doormaakte reken ik het mij tot een plicht aan u alles mede te delen wat ik weet van zijn leven, zijn arrestatie en zijn ~~laatste uren~~ veroordeling. Vooropgesteld zij, en dit moge U tot troost strekken, dat zijn laatste uren gevuld waren met gedachten aan U, zijn ouders, zijn broeders en zusters en dat hij het einde tegemoet zag in volmaakt Godsvertrouwen. Het was eind October dat ik met Boy kennis maakte in Rotterdam. Niet lang voordien was hij uit Brabant naar Z. Holland gekomen. Hij had in Tilburg voor de verzetsbeweging veel ondergrondse werk verricht, en was drie keer achtereenvolgende ternauwernood ontkomen. Tenslotte was hij uitgeweken naar den Haag waar hij zich bij een verzetsgroep K.P. voegde. Deze K.P. nu was in October naar Rotterdam gekomen en hield zich met haar wapenvoorraad verborgen in Rotterdam-Zuid. Ongelukkigergewijze werden de leider van deze K.P., 2 andere leden, een dominee en een caféhouder die hun onderdak hadden verleend door de S.D. gearresteerd, en allen gefusilleerd. De rest van de groep inclusief Boy, woonde daarna op mijn kamers aan de Mathenesserlaan 352 a. Het waren toen zeer gevaarlijke dagen voor ons, te meer daar de signaleringen bekend waren. Op Zondagsmorgen 5 November '44, werden twee leden van die groep die op weg naar mijn huis waren herkenden na een langdurige achtervolging werd een ervan gearresteerd, zijn naam was Ben Cramer. Op hetzelfde ogenblik kwamen Boy en ik uit de kerk, en werden vrijwel onmiddellijk door S.D. ers, die nog steeds de straten bezet hielden gevangen genomen. Enkele tijd later is ons huis toen overvallen, maar twee vrienden van ons hebben zich nog op tijd met wapens en al onder een vloer kunnen verbergen; alleen alle bezittingen zijn meegenomen. Boy en ik zijn die hele middag in arrest gebleven en tenslotte na elkaar verhoord, waarbij ons bleek dat zeer veel over de K.P. was uitgelekt. Tenslotte kwamen wij 's avonds in dezelfde cel terecht, waarin ook reeds Ben Cramer, een Delft student P. Feentener van Vlissingen en nog een andere vriend zaten. Deze vijfde man werd dien avond weggehaald om terechtgesteld te worden. Wij waren natuurlijk diep onder den indruk, maar zijn fierre en mannelijke houding gaf ons meteen de moed om alles onder ogen te zien. De volgende morgen werden wij uit onze cel gehaald en voor een Standgericht gebracht, bestaande uit een aantal SS-officieren. Wij vermoeden wat ons te wachten stond en hebben ook gedurende dit proces, dat slechts een half uur duurde en volkomen een uiterlijke vertoning was in een waardige houding volhard. Alle drie mijn vrienden werden ter dood veroordeeld; alleen mijn terechtstelling werd, omdat ik lid van de K.P. was geweest, uitgesteld. Wij werden vervolgens naar onze cel teruggebracht, waar wij nog enige uren met elkaar gepraat hebben. Afgezien van het feit dat deze laatste dag alles zich voor ons als in een droom, een soort onwerkelijkheid, afspeelde, was erover ons een volkomen berusting en zelfs geen haat meer tegen de vijand. Boy heeft dit het ergst gevonden voor zijn ouders, hij vertelde mij nog over een jong broertje dat hij nog nooit of haast nog nooit gezien had. Gelukkig waren er wat sigaretten en nog wat te eten. Alles viel hem nog lichter dan de anderen, omdat hij zijn vaste geloof had. Hij stelde er ook eer in om een leven flinke houding aan te nemen als onze vriend, die wij de vorige avond hadden zien weggaan; en zei dat hij met een glimlach op de lippen zou sterven. Vroeg in den middag werden wij met auto naar den Haag gebracht; wij zaten tegen elkaar aan, maar onder zware bewaking en konden niet met elkaar spreken. Aan de strafgevangenis te Scheveningen ben ik afgezet, ik had hun alleen nog een blik kunnen toewerpen toen de auto wegreed. In de duinen in Scheveningen moet het ~~vonnis~~ vonnis voltrokken zijn. Van het vonnis is nooit, in welke vorm ook, bericht gegeven aan de families. De familie Cramer heeft ook geen kleren of iets teruggekregen. Daar op het ogenblik naspelingen naar graven, executies e.d. in volle gang zijn beloof ik U, zodra ik, of de fam. Cramer nog nadere bijzonderheden krijgen we met U in verbinding te stellen. Ik zelf ben later vanuit de gevangenis getransporteerd naar een kamp in Drente, waaruit ik eens

Ik zelf ben later vanuit de gevangenis getransporteerd naar een kamp in Drente, waaruit ik tenslotte heb weten te ontvluchten. Tot de bevrijding heb ik toen bij boer ondergedoken gezeten.

Uit naam van allen die met hem gewerkt hebben en uit naam van de gehele Ned. verzetsbeweging mogen ik U verzekeren van onzen dank voor het offer dat Uw zoon gebfacht heeft, als besluit van een tijd waarin wij hem allen als een kerel uit een stuk leerden kennen.

Hoewel nog jong stierf hij een grootse dood, voor zijn Vaderland.

Eens hoop ik U nog eens persoonlijk te kunnen vertellen wat ik U hier schreef.

oorlopig mijn eerbiedige groeten.

W.G. Tonny rantenaar.

U.S. Army

VERZETSTRIJDER AB JUDELL

Ab Judell alias William van Es alias Bill de tweehandige schutter alias "Billy Amore"

Ab Judell nu, 40 jaar later, directeur van het SNA. Het was geen prettige tijd. Je leefde onder druk, spanning en angst.

Ab Judell hier 19 jaar oud in 1944. Hij was al vier jaar verzetstrijder en hielp toen bij de zogenaamde Crossings bij het Biesbos.

Ab Judell, 56 jaar geleden geboren in Nederland, kwam sedert 1946 naar Suriname, werd Surinamer en is met een Surinaamse, Lily Jong Baw, gehuwd. Het echtpaar heeft 5 kinderen. Momenteel is hij na jarenlang de vertegenwoordiger van het ANP in Suriname te zijn geweest, directeur van het Surinaams Nieuws Agentschap (SNA). Hij is ook al jarenlang de directeur en de spil van de Stichting Jaarbeurs en zit in tal van organisaties die zich voornamelijk bewegen op het zakelijk / sociaal/maatschappelijk vlak.

Tijdens de bezetting van Nederland in de jaren 1940-1945 door de Duitsers heeft Ab Judell actief aan het verzetwerk deelgenomen. Hij maakte deel uit van een Haagse knokploeg die in de vuurlinie opereerde. Judell heeft vaak deelgenomen aan onverschillen op postkantoren, en distributiecentra om aan de nodige bonkaarten en centen te komen voor de duizenden onderduikers en op gevangenen om gevangen genomen kameraden die bestemd waren voor een vuurpeleton, te bevrijden.

In het ondergrondse verzet kon je je ware naam nooit gebruiken. Vandaar dat Ab Judell onder een valse naam opereerde: Alexander William van Es.

Bij zijn makers had hij echter twee koosnaampjes: "Bill de tweehandige schutter" vanwege zijn schietkunst en "Billy Amore", hetgeen vrijvertaald kan worden als "Billy de loverboy". Het laatste koosnaampje kreeg hij waarschijnlijk van de charmante koeiers die dienst deden bij zijn knokploeg.

De tijd van de ondergrondse strijd tegen de Duitsers heeft diepe sporen achtergelaten op Ab Judell. Zelfs nu, na ruim 41 jaar, krijgt hij er nachtmerries van. Dan ziet hij weer voor de geest de beelden van zijn beste vrienden, waaronder de Arubaanse student Segundo "Boy" Ecurie, die door de Duitsers werden gepakt en doodgeschoten. Of de verschrikkelijke tijd die hij in het concentratiekamp Vught heeft doorgebracht, nadat hij door de Duitsers was gegrepen.

Maar Ab Judell heeft de verschrikking overleefd. Hij woont nu met zijn gezin rustig in Suriname. Hij is voor zijn prestaties onderscheiden.

Ab Judell is drager van het Oorlogskruis, drager van het Prins Bernhard Insigne voor Illegaliteit en is benoemd tot Officier in de Orde van Oranje Nassau.

De immense spanning en druk hebben sporen achtergelaten

De nacht was onze vriend

Verzetstrijder Ab Judell:
Alles van ons was "illegaal"
We hadden allemaal valse namen.
We droegen wapens die we hadden gestolen.
We braken bij postbussen en banken in om aan geld te komen.
We pleegden overvallen op distributiecentra om aan rantsoenbonnen en ander bescheiden te komen.
We overvielen politiebureaus en

gevangenen om gevangengenomen kameraden te bevrijden.
We overvielen Duitse transporten om aan wapens te komen.
Met plastic kneedbommen en limpets (magneetmijnen) saboteerden wij schepen en spoorlijnen.
Als dieven trokken we meestal 's nachts rond.
Want de duisternis was onze vriend en beschermer.

IN HET VERZET ZAT JE
IEDERE DAG ONDER DRUK
EN SPANNING

"Iedere fout kon fataal zijn. Je werkte in het geheim en met primitieve middelen en er zaten soms verraders onder je eigen mensen. De vijand, de Duitsers en die verraders van de NSB waren sterk en hadden de wapens. Ging er iets mis en werd je gepakt dan kreeg je zonder meer de kogel, maar meestal eerst nadat je gemarteld was om infor-

Zij die geen duikplaats konden vinden of vertrouwden dat hen het lot van hun voorgangers niet zou treffen liepen op zekere dag toch in de fuik van een razzia. Urenlang gehurkt met de handen omhoog, afgesnauwd of met geweerkolven bewerkt, daarna op transport naar een concentratiekamp van waar zij niet terugkeerden. (foto uit het gedenkboek van het Verzet).

maties te verschaffen.

Ik heb dus vijf jaar lang iedere dag onder een immense druk en spanning aan het verzet deelgenomen. En dat heeft onuitwisbare sporen op me achtergelaten. Vandaag ruim 41 jaar verder, krijg ik soms nog een nachtmerrie. Dan herleven de angstige momenten van de oorlogsjaren.

Dan zien je voor de geest, je makkers die werden gepakt en doodgeschoten. Dan zie ik weer die stille en bescheiden student Segundo "Boy" Ecurie van Aruba, die de dag voor hij door de Duitsers werd gepakt tot me zei: "Bill (mijn schuilnaam) als mij iets overkomt dan zoek je m'n moeder op Aruba op en vertelt haar hoe het is geweest. Boy werd de dag daarop door de Duitsers gepakt en gefusilleerd. Ik ben de belofte nagekomen en ik heb later zijn moeder opgezocht.

Frappant is het nu na 41 jaar,

als ik weer eens met vakantie in Nederland ben en in het ouderlijk huis, in m'n oude bed slaap. Midden in de nacht stopt een auto voor de deur en ik schrik in m'n slaap wakker, badend in het zweet. In het onderbewustzijn ben ik dan teruggekeerd naar de tijd van het verzet, waar het stoppen van een auto voor je deur in negen van de tien gevallen een overvalwagen van de Duitsers was, en je je heil in een vlucht moest zoeken. Neen die angst en spanning is me bijgebleven."

Aan het woord is Ab Judell die tijdens de bezetting van Nederland vijf jaar lang in een Haagse knokploeg zat en deel heeft genomen aan het verzetswerk.

ER WAS GEEN TERUGWEG

Ik was nog een schooljongen van een jaar of vijftien toen ik met het verzetswerk begon. Het begon met een zekere jongensachtige branje, maar later werd

het bloedserieus en er was geen weg terug. Je moest er mee doorgaan tot dat de overwinning was behaald, of tot dat je het leven erbij had ingeschoten. Wij startten met een groepje van zeven jongens van m'n straat in de leeftijd van 15 tot 17 jaar. Allemaal schoolgaande jongens. Later, toen we een serieuze knokploeg waren geworden, werd de groep uitgebreid met wat andere knapen van Den Haag.

Van onze originele groep van zeven jongens haalden vier de eindstreep. De andere drie werden door de Duitsers gepakt en doodgeschoten. Een van de vier die het overleefden, is zijn levenlang psychisch gestoord als gevolg van de constante spanning en druk tijdens het verzetswerk. Mentaal was hij daartegen niet opgewassen.

Op de dag van de invasie raakte ik reeds erbij betrokken.

Dat was in de vroege morgen van 10 mei 1940. Wij woonden pal bij het vliegveld en ik stond op het balkon naar buiten te kijken. Bij de duinen was er een stelling van Nederlandse soldaten.

Toen zag ik opeens achter in de duinen een stel Duitse soldaten rondkruipen. Eentje zoude met een motorfiets.

Ik snelde naar beneden en alarmeerde de Hollandse jongens en zei: "kijk naar het balkon. Ik zal je coachen van wat de Duitsers doen."

Nou, staande op het balkon was het net als in een cowboy film.

Ik zag de Hollandse jongens en de Duitsers naar elkaar toekruipen en ik dacht: dadelijk wordt het schieten en moorden. Ik kreeg een naar gevoel van binnen.

Vanaf het balkon schreeuwde ik naar de Hollandse soldaten en zwaalde met m'n armen. De Duitsers zagen mij en begonnen op mij te schieten zodat ik snel van het balkon af moest. Deze actie liep echter goed af. De Duitsers werden gevangen genomen en afgevoerd. Na de capitulatie, vier dagen later, heb ik van dezelfde Hollandse soldaten enkele revolvers gekregen. Eentje daarvan heb ik de hele oorlog bij me gedragen.

In het begin van de bezetting hielden de Duitsers zich op de achtergrond en traden niet brutaal op tegen de bevolking. Daar tegenover waren het de Hollandse verraders, de NSB-ers die in dienst waren van de Duitse bezetters die zich aan mishandelingen schuldigmaakten. Vooral de Joden moesten het ontgelden. Joodse mannen en vrouwen werden op straat gemolesteerd en met zware koppelriemen mishandeld.

Wij jongens van de straat konden dat niet nemen en we besloten wat te doen. Wij vormden een groep die op de loer ging liggen voor de NSB-ers.

Als de omstandigheden gunstig waren kregen we enkele te pakken en wij tuigden ze flink af. Dan was het snel wegsprinten voor ze versterking kregen van hun kameraden of van de Duitsers. Vaak liep het op een komplette vechtpartij uit tussen wij en de NSB-ers. Dan kregen we hulp van enkele drukkerij-arbeiders die met zware lodenstaven naar buiten kwamen gerend en losloegen op de NSB-ers.

BLOEDIGE ANJERAKTIE

Om zijn solidariteit te tonen met het Huis van Oranje, in het bijzonder Prins Bernhard, besloot het Nederlandse volk op de verjaardag van de prins de straat op te gaan met een witte anjer op de borst gespeld. De NSB-ers raakten natuurlijk woedend hierover. Ze gingen de straat op en rukten bij een ieder die ze te pakken konden krijgen, de anjers van de borst.

De "gang" van ons (we waren nog geen knokploeg) besloot de NSB-ers een lesje te leren. We gingen de straat op met een doos vol scheermesjes die we bij de mensen onder de anjerbloemen vastbonden. Toen de NSB-ers probeerden de anjers los te rukken, sneden zij zich lelijk in de vingers. Het was een bloedige zaak en ze kregen ons nooit te pakken.

De Duitse druk werd groter

Het liep naar 1942 en de Duitse druk op het volk werd groter. Straatarrazzia's waren aan de orde van de dag, de Joden werden opgepakt en op transport gesteld. Meer en meer Nederlanders doken onder en dat bracht natuurlijk meer werk met zich mee voor de helpers. De Knokploegen moesten veelvuldiger in actie komen, want er was meer geld nodig, meer rantsoenbonnen voor de onderduikers.

Wij van de Haagse KP waren intussen de jeugdijaren om het zo te noemen, ontgroeid en waren een volwaardige, professionele knokploeg geworden. Het ging er niet meer om, om enkele NSB-ers af te tuigen, belangrijker werk was het om in te breken en overvallen te doen op postkantoren en distributiecentra teneinde aan meer geld en rantsoenbonnen te komen, of overvallen op Politiebureau's of Duitse soldaten om wapens te pakken.

Postkantoren en distributiecentra overvielen wij doorgaans vroeg in de morgen wanneer ze net opengingen of kort voor sluitingstijd. Dan waren de kluisen niet op slot. Bij zo'n overval op een postkantoor bijvoorbeeld werd de zaak goed verkend, waarbij wij vaak medewerkers binnen hadden. We stormden op gegeven moment met een man of vier met revolvers in de vuist naar binnen en iedereen moest op de vloer gaan liggen. Het geld werd uit de kluis gehaald, in zakken gedaan en binnen enkele minuten waren we weer buiten waar een auto te wachten stond. Wapens pikten we bij overvallen op Politiebureau's. Heel wat politiemannen werkten hierbij passief mee. Wij gingen gewapend naar binnen, namen de dienstdoende politiemannen de wapens af en sloten hen in de cellen op.

Tegen die tijd hielpen wij ook met de distributie van nieuws. Via Clandestiene radio's werd geluisterd naar de uitzendingen van de BBC en Radio Oranje in London. Het nieuws werd gestencild en verder verdeeld. Hier begon ik voor het eerst met het journalistieke werk. Ik hielp mee met het redigeren van het nieuws en de verspreiding daarvan. Om te stencilen hadden we een stencilmachine nodig en verder papier. We kraakten een school en haalden daar de stencilmachine weg. Papier stalen we uit een drukkerij.

Wanneer wij onderduikers bij anderen in veiligheid brachten, dan moesten wij ervoor zorgen dat de verzorgers voor iedere onderduiker zoveel geld en zoveel rantsoenbonnen kregen. Het onderbrengen van onderduikers

was een riskante zaak. Werd je gepakt, dan was je het haasje. Over het algemeen mag worden gezegd dat het Nederlandse volk uitstekend heeft gezorgd voor de onderduikers. Maar er zijn wel enkelingen geweest die zich

zo'n beetje a-sociaal opstelden en ons probeerden te chanteren. Gaf je ze bijvoorbeeld 500 gulden en zoveel rantsoenbonnen voor de verzorging van een onderduiker, dan wilden ze de volgende keer meer geld en meer rantsoenbonnen. Wilde je niet meer geven, dan moest je maar een ander adres voor de onderduiker zien te vinden.

Een van de grootste problemen waarmee we te kampen hadden was wanneer er een onderduiker overleden was. De vraag was: waar en hoe raak je het lijk kwijt. In de praktijk werd de toegepaste manier dat het lijk simpel in een oud matras werd vastgebonden en des avonds langs een verlaten weg of op een weiland werd weggegooid. Het was een erg inhumane daad, maar we hadden geen andere uitweg.

Naarmate het aantal onderduikers toenam moesten de knokploegen meer en meer gaan "stunten" (overvallen plegen). Er was ontzettend veel geld nodig en zonder rantsoenbonnen kon de zaak niet gerund worden. Het aantal deelnemers in het verzet groeide zienderogen en dat betekende dat wij meer wapens moesten hebben. Overvallen op Politiebureau's en op NSB-ers en Duitsers leverden maar een beperkte hoeveelheid wapens op. Vandaar dat de hulp werd ingeroepen van de Nederlandse Regering in Londen. Het resultaat hiervan was dat er voor Nederland een speciaal "dropping-squadron" werd vrijgemaakt, dat tevoren wapens had gedropt voor de macquis (verzetstrijders) in Frankrijk. Het was een squadron zware bommenwerpers waarvan de bemanningen geoefend waren in het nachtvliegen en het droppen van containers met wapens enz.

Aan de droppings ging een hele organisatie vooraf. Terreinen waar de wapendroppings moesten plaatsvinden werden uitgezocht, lijsten met gevraag-

De Joden werden gedwongen in een ghetto te wonen. De foto toont een van de gehate borden, waarmee de Duitsers de Joodse wijk in Amsterdam aangaven. (foto uit het gedenkboek van het Verzet).

de wapens, medicijnen enz. werden via de radio aan Londen doorgegeven en dan was het wachten op antwoord van Londen.

Die kwam over de radio in code natuurlijk, in een voor buitenstaanders nietszeggend slagzinnetje of woord. De velden hadden meestal een Engelse naam, bijvoorbeeld een automerk, de naam van een drank, een opera, een vrucht, een meisje, een mythologische figuur zoals: Oldsmobile, Whisky, Butterfly, Pear, Mary of Pluto.

Slagzinnen die vaak gebruikt werden, waren bijvoorbeeld: "Napoleon heeft het ook gedaan." "Nooit heb ik het zonlicht gezien." "Kees heeft een goede vangst gedaan." "Pierre is niet thuis." "Je broer zou ophouden met dobbelen." "Marie komt altijd te laat." "Vichywater is goed voor de gezondheid." "Ik zou liever thuisblijven." Alleen wij kenden natuurlijk de betekenis van de slagzinnen.

De slagzinnen kwamen na de Franse uitzending van Radio België, om half twee in de middag

en voor de tweede maal in de uitzendingen van Radio Oranje om half negen des avonds.

De eerste uitzending betekende "standby" (houdt u gereed).

Dan was het 's avonds de spanning of de zin weer zou doorkomen. Gebeurde dat, dan gingen de droppings door in de komende nacht.

Natuurlijk diende men ook ongeveer de tijd te weten, waarop de droppings zouden plaatsvinden. Ook daarvoor waren er codezinnen uitgedokterd. Bijvoorbeeld kwam de zin "de dagen worden korter, de nachten langer, of Het Huis is te huur" dan betekende dat een dropping tussen 20 en 22 uur. "Niets is dierbaarder dan de vrijheid of Zwaluwen komen terug in de lente," betekende een dropping

tussen 22 en 24 uur. Voor 24 en 02 uur waren de codezinnen: "De rekening is nog niet betaald of Bericht van Pedro, doe de groeten aan m'n vader. Van 02 tot 04 uur: "Het is niet prettig op bed te liggen of Tijd en vloed wachten op niemand."

Ondragelijke spanning

Een van de belangrijkste dingen

Den Haag 6 mei 1945. De Duitsers hebben gecapituleerd en Nederland is bevrijd. Duitse SS-mannen hebben zich als burgers verkleed en houden zich schuil in de woningen. Hier worden zij met opgeheven armen uit de woningen gehaald. Op de wagen in uniform met helm op en pistool in de vuist staat Ab Judell, alias William van Ea. Rechts staat zijn ordonnans Leen Weerwacht.

bij de droppings was het vinden van geschikte terreinen waar de droppings met een zekere mate van veiligheid konden geschieden. Veel dropping werden verricht op de Veluwe en in Friesland.

Er heerste iedere keer een ondragelijke spanning, vooral als we 's avonds zaten te wachten op het tweede bericht. Gekluisterd zat iedereen aan de radio te luisteren en er ging een rucht van opluchting wanneer het tweede bericht doorkwam. Het was zover, de dropping zou plaatsvinden. Dan kwam een bedrijvige opwindung: pistolen werden geladen, zaklantaarns werden beproefd, kaarten en kompassen werden gecontroleerd.

In het sardduister gingen we op weg, dwars door de bossen naar de droppingplaats. Seinlichten werden uitgeprobeerd en wachtposten uitgezet. Dan was het wachten op het vliegtuig.

Daar gromden de motoren van een zware bommenwerper. De lichten flitsten aan, de seinlamp flikkerde: "streep-punt-punt," "streep-punt-punt," "streep-punt-punt." Op zo'n 200 meters hoogte daverde het vliegtuig voorbij en de containers kwamen aan parachutes omhoog.

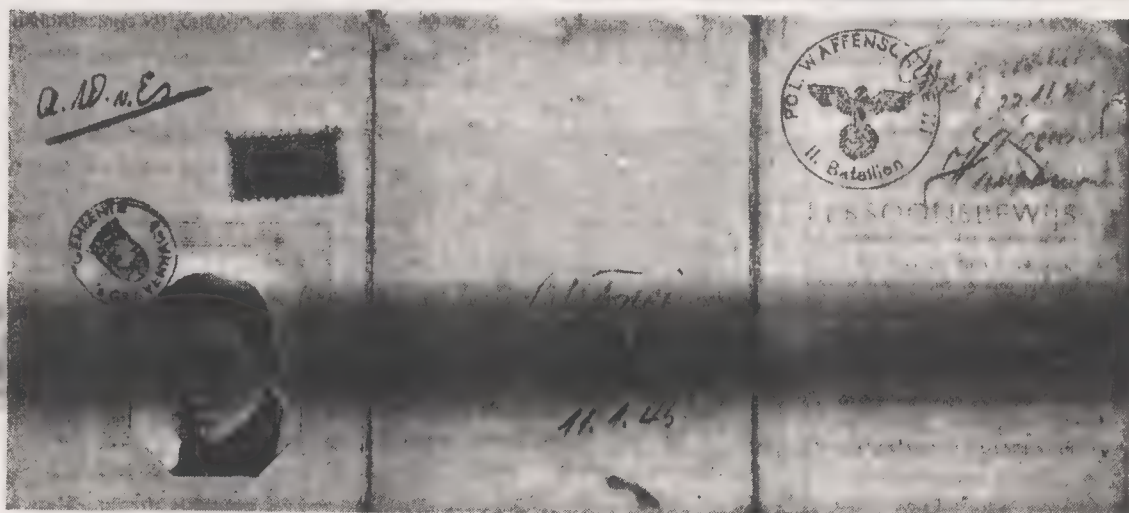
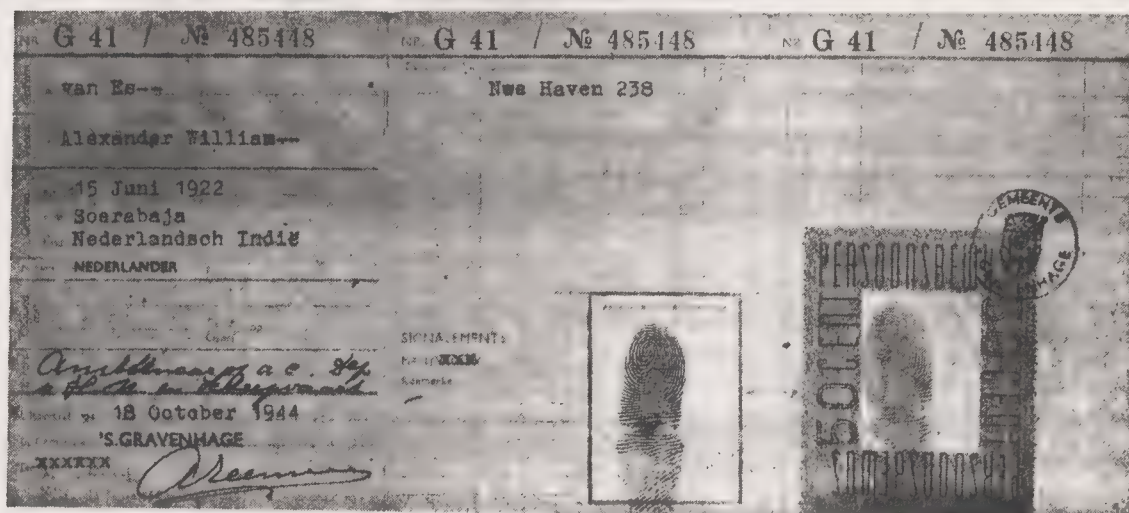
Dan was het snel de containers verzamelen, inladen in gereedstaande auto's of begraven op geheime plaatsen. Ook de parachutes werden in de grond gestopt.

De droppings waren voor ons goud waard. De containers zaten vaak deskundig vol gestouwd met gedemonteerde stenguns, munitie, handgranaten, pistolen, springstoffen, sabotagemateriaal, sigaretten, chocolade, tabak, suiker en beschuit.

Soms liep het bij de droppings verkeerd af. Containers kwamen op verkeerde plaatsen terecht, of wij werden verrast door Duitse soldaten. Het liep dan op een gevecht uit.

Met de wapens gebeurde er soms ook ongelukken. Ik herin-

Valse namen, illegale wapens, inbraken en overvallen

Het valse persoonbewijs van Ab Judell waarvan hij gebruik maakte als verzetstrijder in Nederland gedurende de jaren 1940-1945. Het was een perfecte falsificatie met alle nodige stempels, zegeltjes en handtekeningen erop waaruit moest blijken dat hij Alexander William van Es heette, geboren op 15 juni 1922 te Soerabaja in Nederlands Indie, van beroep ambtenaar bij de Scheepvaart. De Duitsers hebben nooit in de gaten gehad dat het een falsificatie was en Judell is meermalen ermee door de controle geglipt.

naar me nog een keer toen we net een dropping succesvol achter de rug hadden. Een van onze koeriers was bezig haar stengun schoon te maken en sloeg met een te harde klap de patroonhouder erin. 'Blamm,

blamm, blamm, de stengun ging af en dertig kogels door het plafond. Iedereen schrok zich een aap, vooral waar we niet zo ver van de straat af waren. Maar het liep goed af. Niemand werd geraakt en buiten reageerde nie-

mand.

Ab Judell werd in 1943 door de Duitsers gearresteerd. Over zijn arrestatie vertelt hij het volgende: "Het oppakken van mij was zuiver een ongelukje. De Duitsers moesten mij perse niet

hebben, ze hielden gewoon een razzia en ik kwam in de fuik terecht.

Anyhow ik was net 18 jaar en ik was die avond met de knokploeg op stap geweest, en kwam laat thuis. M'n moeder was natuurlijk bezorgd, maar ik vertelde haar dat ik met m'n vriendjes uit was geweest.

Ik ging naar bed maar een uur of twee later werd ik hardhandig gewekt door Moffen en NSB'ers die gewapend met geweren en mitrailleurs naast m'n bed stonden. Ik moest uit m'n bed stappen en me aankleden, terwijl ze mijn kamer doorzochten.

Ik kan je vertellen dat ik als een knaapje van nauwelijks achttien jaar op m'n benen stond te trillen en ik plaste bijna in m'n broek. Een van de Moffen doorzocht de lade van m'n nachtkastje en vond daarin m'n algebra schoolschrift. Dat heeft me eigenlijk gered, want hij werd zo in beslag genomen door de algebraïken, waarvan hij dacht dat ze een of andere code waren, dat hij de lade niet verder doorzocht. Helemaal achter in de lade lag m'n revolver. Had hij die ontdekt, dan was ik de pisang geweest.

Gek incidentje was ook dat terwijl ze in m'n kamer bezig waren, bij onze buurman diens clandestiene radio begon te piepen. Terwijl de Moffen met mij bezig waren, verdween m'n moeder om buurman te waarschuwen.

De Moffen namen me mee naar het Politiebureau van Loosduinen en ik werd duchtig aan de tand gevoeld. Ik hield me voor de domme natuurlijk want ze kenden m'n echte naam niet. En van m'n schuilnaam konden ze niets maken, want die leek heel echt.

Van het Politiebureau van Loosduinen werd ik samen met andere gevangenen overgebracht naar de beruchte gevangenis van Scheveringen, die ook wel 'Het Oranjehotel' werd genoemd.

Kamp Vught: poort tot de hel

Het concentratiekamp Vught was de poort tot de hel. Als je een tijdje de ellende in dit kamp had meegemaakt, werd je op transport gesteld naar Duitsland of Polen, van waar niet veel zijn teruggekeerd. Je leed er honger en werd geestelijk vermoord, de ellende was verschrikkelijk.

Een incident, kort na m'n aankomst in het kamp, heeft me tot in m'n ziel gesneden. M'n eerste eten bestond uit wat vieze aardappels in de schil gekookt en een kommetje rode koolwater dat soep moest voorstellen. Dat kon ik niet door m'n keelgat krijgen en ik kwakte de vieze aardappels en de soep door het raam naar buiten. Tot m'n verbazing zag ik enkele gevangenen de aardappels oprapen en met een rotvaart naar binnen werken. De mensen zagen er erg vermagerd uit en leden voortdurend honger, want het eten wat je kreeg was niet genoeg om ervan te leven. Dit incident greep me diep aan, temeer omdat het hier niet ing om „kleine” jongena. De gevangenen bestonden ook uit mensen die hoog op de maatschappelijke ladder stonden maar die door de honger gedreven vaak erg vernederende dingen moesten doen om in leven te blijven. Ik heb later geen aardappels meer weggegooid want ik barstte zelf van de honger.

Voor de poort schopte zo'n kleine rotmof me onderste boven en werd ik afgezonderd, misschien omdat ik van al de gevangenen het meest op een Jood leek.

In het Oranjehotel werd ik urenlang ondervraagd, maar ik ontkende op alles wat er gevraagd werd. Ik wist niets van de ondergrondse, niets van onderduikers, helemaal niets. Maar alhoewel de Moffen geen greintje bewijs tegen mij konden vinden werd ik de volgende dag op transport gesteld naar het beruchte concentratiekamp te Vught.

In de barakken waarin wij waren ondergebracht, lag je zo met een man of dertig per barak op houten britsen drie hoog met matrassen gevuld met stro of zaagsel. Ik kreeg het onderste bed, maar de volgende morgen stond ik op met m'n mond vol

strogruis dat van de bovenste bedden naar beneden kwam. Ik ruidde daarom met een gevangene die op het hoogste bed lag. Hij moest vaak des nachts naar het toilet. Met het onderste bed zou hij het dus wat makkelijker hebben.

De volgende nacht werd ik wakker en moest zelf naar het toilet. Ik vergat dat ik nu drie hoog aliep en stapte pardoos het bed uit waardoor ik met een smak op de vloer terecht kwam. Dat gaf natuurlijk een kabaal en de hele barak kwam in rep en roer. Hierop kwamen de Lagerfurers, dat waren gevangenen die door de Duitsers waren aangesteld als ordebewaarders, toegesnel. Het waren wrede kerels die maar al te snel sloegen met zware riemen en stokken. Anyhow, het duurde een hele tijd

Wapenmateriaal dat in een container voorkwam (foto uit Het Verzetboek)

voor de rust in de barak was teruggekeerd.

Twee dingen van m'n tijd in Vught zijn me bijgebleven. Het eerste was een medegevangene die waarschijnlijk lollig wilde zijn, of vermoedelijk een beetje getikt was geraakt. Deze knaap maakte er een gewoonte van om s'avonds in de barakplotseling te gaan schreeuwen: „Balletje gehakt zes centen maar. Balletjes gehakt zes centen maar”. Al ik tegenwoordig een gehaktballetje zie, denk ik meteen aan deze knaap in het kamp.

Een ander voorval dat mij in feite geestelijk gesterkt heeft was het zien en horen van een kookploeg bestaande uit jonge Joodse meisjes. Deze meisjes die zeker moeten hebben geweten dat zij het er niet levend van zouden afbrengen, lieten zich geestelijk niet eronder krijgen. Iedere morgen kwamen zij zingend langs. Het liedje dat zij zongen heb ik nimmer vergeten, het was het bekende liedje van "ouwe taise, jipple, jipple, jee".

Het gedrag van deze dappere meisjes gaf me hoop en de wil om te leven.

Gelukkig heb ik maar enkele maanden in dit verschrikkelijk kamp doorgebracht. De Duitsers konden eigenlijk niets vinden om definitief met me af te rekenen. Tegelijkertijd werkten m'n verzetskameraden buiten aan m'n bevrijding. Dat lukte prachtig. Er werden wat valse papieren te voorschijn getoverd en enkele moffen werden omgekocht (Ja,

de moffen konden worden omgekocht) en op zekere dag mocht ik naar huis gaan.

Boy Ecury gefusileerd

Segundo Boy Ecury (rechts) was een 22-jarige Arubaanse student en een van de beste vrienden van Ab Judell.

Hij en Bernard Cramer (links) waren beiden van de Haagse knokploeg. Ze werden door de Duitsers gevangen genomen en geexecuteerd.

Na Vught keerde Ab Judell terug naar zijn Knokploeg. Het liep intussen naar 1944 en het verzet tegen de Duitsers werd groter. Grotere overvallen werden uitgevoerd, spoorbanen werden opgeblazen met dynamiet en schepen werden met magneet mijnen tot zinken gebracht. Het lag voor de hand dat de Duitsers harder gingen reageren. Het ver-

zet verloor dan ook heel wat mankracht in deze periode.

Op 5 november 1944 verloor Ab Judell een van zijn beste verzetsvrienden: de 22 jarige Arubaanse student Segundo Ecury, die onder de schuilnaam "Boy" deel uitmaakte van de Haagse knokploeg. Vertelt Judell hierover;

„Onze knokploeg was samen met andere groepen naar Rotterdam gedirigeerd waar wij samen met een groep Mariniers ervoor moesten zorgen dat de Moffen niet over de Maasbrug en door de Maastunnel konden komen. Boy Ecury werd door verraad gepakt. hij had een voorgevoel dat het mis zou lopen. Want die avond tevoren spraken hij en ik op m'n kamer, en Boy zei: "Bill als er wat met me gebeurt, schrijf dan m'n moeder hoe het is geweest en als je het overleeft, ga haar opzoeken op Aruba."

Het verraad kwam van een van onze eigen mensen die bekend stond onder de naam 'Keesje-Zuid'. Keesje Zuid was de algemeen-commandant van de KP in Rotterdam-Zuid. Bij een gelegenheid werd hij door de moffen gepakt en gemarteld. Hij sloeg door en beloofde samen te werken met de Duitsers. Op zijn aanwijzingen werden Boy Ecury en zijn makker Bernard Cramer (schuilnaam Remare) gepakt. Dat gebeurde zo: Boy Ecury, Bernard Cramer en Rein Goedheer werden op straat overvallen door Duitse soldaten. Rein Goedheer kon nog weggrennen, maar Boy en Bernard bleven met de handen omhoog staan en werden gevangen genomen.

De dag daarop werden zij op de Waaldorpervlakte gefusileerd. Ik heb zelf moeten helpen om hun lijken te identificeren. Later werden zij begraven op het erekerkhof Krooswijk in Rotterdam.

Keesje-Zuid werd later door ons gelijkwidet.

Na de oorlog is het lijk van Boy Ecury overgebracht naar zijn geboorteland Aruba, waar er een standbeeld voor hem werd opgericht.

In 1967 ben ik naar Aruba geweest. Ik heb een krans gelegd op het graf van mijn verzetsmakker en ik heb zijn moeder opgezocht. Aldus Ab Judell.

KOOS VOOR SURINAME

Tegen de bevrijding van Nederland werd Ab Judell ingedeeld bij de Speciale Brigade en nog later bij de Stoottroepen. Deze groepen onderhielden het contact met de legerstaf van Prins Bernhard op bevrijd gebied, hielp bij de crossings en moest voorzieningen treffen voor een ordelijke overgang wanneer de Duitsers zouden capituleren.

Toen de oorlog was afgelopen, zat Judell met de vraag: "wat nu." Hij zat bij de Stoottroepen en werd goedgekeurd om naar Indonesië te gaan waar Soekarno bezig was zijn onafhankelijkheidsoorlog tegen de Nederlanders te voeren. Ab Judell had daarin geen zin. Zegt hij: "Ik was al moe van vijf jaar oorlog. En waarom zou ik naar Indonesië gaan om te vechten tegen mensen die me niets hadden gedaan?"

Op advies van Prins Bernhard zou hij het maar liever proberen in Suriname. Met een brief van de Prins voor Gouverneur Brons, kwam Judell samen met Joop Sletering in oktober 1946 op de bonnefool in Suriname aan.

Hij had geen vaste plannen, wilde ook niet voor anderen maar voor zichzelf beginnen. Judell zocht het in de houtbusiness.

Zegt hij over deze periode: "Tjonge, je moest me toen zien. Ik was de enige bakra die met bloot bovenlijf bij de Platte brug in het water stond te sjouwen met houtblokken."

De houtbusiness bleek tegen te vallen en Judell koos voor de journalistiek. Hij werd vertegenwoordiger van het Algemeen Nederlands Persbureau voor het Caribisch Gebied (Antillen en Suriname). Toen het ANP omgebouwd werd tot het SNA (Surinaams Nieuws Agentschap) bleef hij de Directeur. Dat is hij nog.

JE VERGEET NOOIT

Nu, veertig jaar later, zittend achter zijn bureau op zijn kantoor aan de Gravenstraat, zegt Ab Judell: "De oorlog in het algemeen en de verzetsjaren zijn dingen die je nooit kan vergeten. De ellende en het pinaren van het onderdrukte volk, de misdaad begaan tegen de Joden, de constante spanning en angst van het verzetswerk staan diep gegrift in je

hersenen en van tijd tot tijd denk je nog weleens eraan.

Ik denk vooral aan bijvoorbeeld de drie koeriers die bij onze knokploeg zaten. Het waren dappere meiden.

Ze waren voor geen kleintje vervaard en voerden de gevaarlijkste opdrachten koelbloedig uit. Ze stapten zo een cafeetje binnen waar Duitse soldaten zaten te drinken. Ze hingen dan hun mantels aan de kapstok over de koppels met pistool van de Duitsers. Ze bleven enkele minuten en gingen weer weg, maar namen gelijk met hun mantels, ook de pistolen van de Duitsers mee.

Een waaghalzerij van de bovenste plank.

Veel bewondering heb ik bijvoorbeeld gehad voor de onderduikers zelf. Ik ken bijvoorbeeld een Joodse familie die ruim drie jaar geleefd heeft in een kleine ruimte van nauwelijks enkele vierkante meters onder de grond nog wel. Ze hebben in geen jaren het daglicht behoorlijk gezien. Een situatie waaraan je naast de lichamelijke ongemakken — geestelijk kapot zou gaan. Toch is dit niet gebeurd.

Mentaal zijn ze sterk geweest en ze hebben het overleefd.

Ik denk aan de mensen bij wie wij de onderduikers onderbrachten. Ze speelden met hun leven. Werden ze gepakt dan werd de hele familie meegenomen.

Ik denk ook aan het minder prettig gebeuren dat er in onze gelederen verraders zijn geweest.

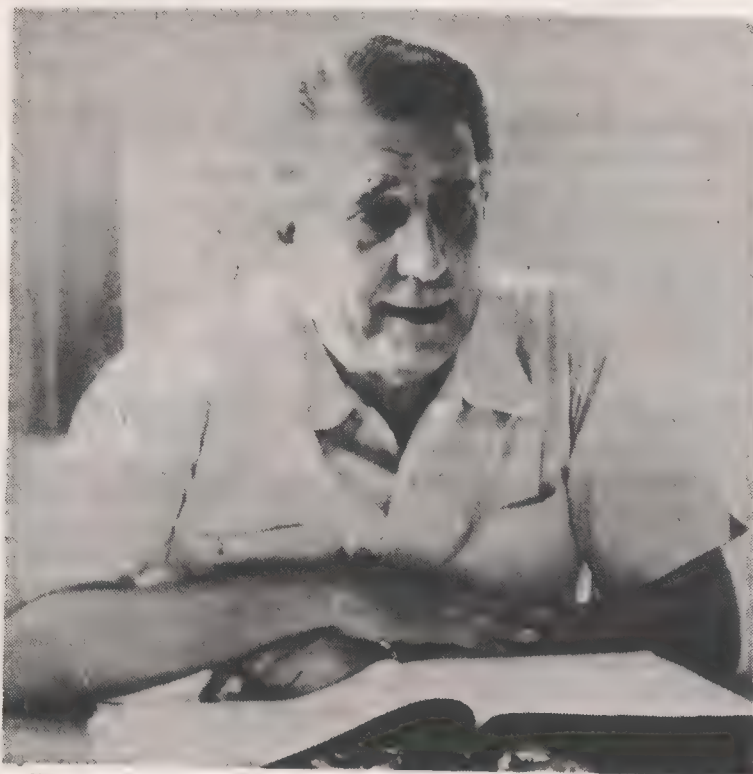
Wij hebben ze — om onze veiligheid — uit de weg moeten ruimen.

En we hebben daarbij in enkele gevallen fouten gemaakt. Het was niet makkelijk om een vijand te doden, nog moeilijker om iemand van je eigen mensen om zeep te helpen. Maar het was oorlog en de belangen van tientallen anderen die van jou afhankelijk waren stond op het spel.

Je deed dus jouw plicht. Aldus Ab Judell.

Een Joods echtpaar dat ondergedoken was en verscholen zat in een hokje van enkele vierkante meters.

"'s Avonds stopt een auto voor de deur. Je springt rechtop in bed. Want je denkt dat het de Duitsers zijn die je zijn komen halen".

Toen Prins Bernhard Suriname bezocht verzocht het ANP Judell om de Prins te begeleiden. Hier verpoost Prins Bernhard, begeleid door Ab Judell zich in het Indianendorp Kwamala Semoetoë in het binnenland.

Weerzien

Ab Judell over zijn wapenmakers:

"Na de oorlog ging ieder zijns weegs. Ik kwam naar Suriname. De eerste tijd hoorden we nog wel iets van mekaar, vaak via anderen. In de loop van de tijd ging dat verflauwen. Ik ben een paar keer teruggeweest in Nederland en daar heb ik nog wel een keertje een wapenmaker ontmoet. Van tijd tot tijd hoor ik nog wel van een of ander.

De prettigste ontmoeting evenwel gebeurde me in 1960.

Ik zat met enkele vrienden in de Officiers Sociëteit die toen op de Spanhoek was gevestigd een borreltje te drinken; toen een dame met haar man binnenstapte. Met een verrukt kreetje van "Ha Billy" vloog ze me om de hals en van mijn kant klonk een gebrul: "Ha, die Ellis."

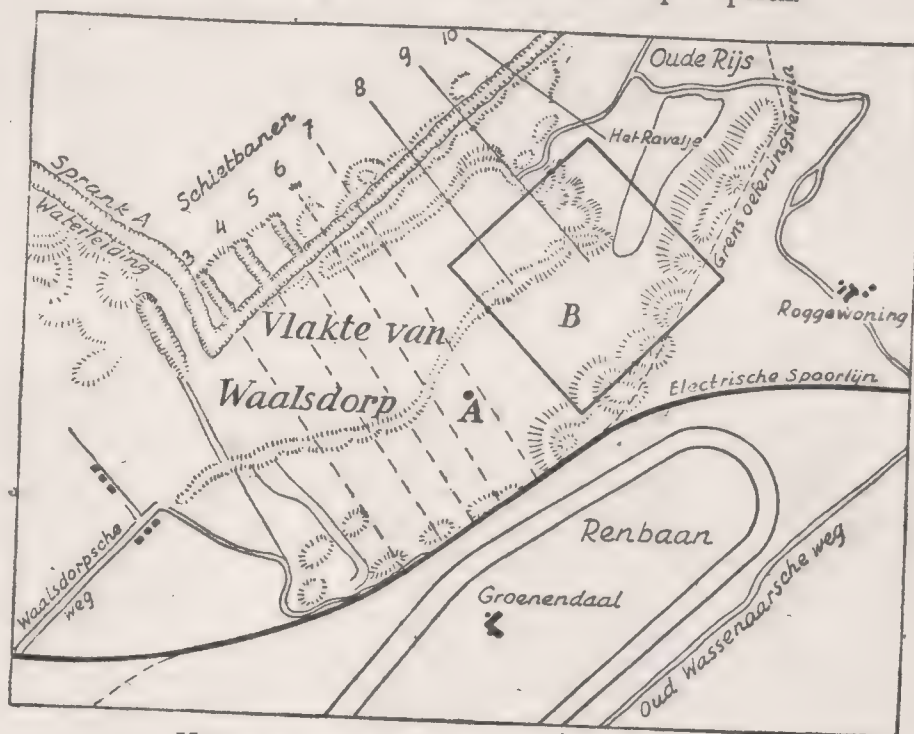
Zij was Ellis Maassen een van de drie dappere koeriers die met mij hadden gediend in de Haagse knokploeg.

Zij had de oorlog overleefd en was met Loek van Putten getrouwd. Loek van Putten was destijds de eerste Direktie-secretaris van de Surinaamsche Bank.

Het spreekt vanzelf dat we toen heel wat oude herinneringen hebben opgehaald.

De beulen hebben alle sporen van het door hen vergoten bloed willen uitwischen. Alle papieren zijn verbrand. De moordenaars zijn met de noorderzon vertrokken en zullen verder wel zwijgen. Eén man is er, die veel licht in deze zal kunnen verschaffen: de gevangenispredikant Ds Bos, die de slachtoffers in hun laatste uren heeft bijgestaan, de executies heeft bijgewoond. Een Duitsch Katholiek pastoor heeft eenzelfde taak verricht. Maar ook deze is verdwenen en was tot dusver niet meer op te sporen.

Het terrein van de Doodenvallei in de duinen

Op de plek, gemerkt A, zijn 2 graven gevonden, één van 7 en één van 32 slachtoffers, gefusilleerd in Maart 1945. De overblijfselen bevonden zich nog in goeden staat, zoodat er 37 konden worden geïdentificeerd. In het vierkant gemerkt B, zijn verschillende graven gevonden en wel 5 van één slachtoffer, 4 van 2, 2 van 3, 3 van 4, 1 van 5, 2 van 6, 1 van 7, 8, 9 en 10 slachtoffers, zoomede verschillende graven in een centrum met 21 slachtoffers, waarvan het grootste graf er 4 bevatte. Deze fusilleeringen hebben plaats gevonden in 1941, 1942 en in het begin van 1943. Nog slechts 17 dezer 103 slachtoffers zijn geïdentificeerd. De meeste slachtoffers hebben een blinddoek voor, sommigen een touw om het middel, waarmede zij blijkbaar aan een paal waren vastgebonden. Allen vertoonen verscheidene schotwonden door hart en longen. De identificatie geschiedt door Ds Bos en Dr Hulst en met medewerking van familieleden.

OPGAVE VOOR DE EERELIJST DER NAMEN VAN HEN, DIE VOOR HET VADERLAND ZIJN GEVALLEN

Alle namen in blokletters

No. 222

- 1) Achternaam: E c u r y
Voornamen: Segundo Jorge Adelberto
Leeftijd bij overlijden: 22 jaar
Werkelijk beroep: student
- Gehuwd? neen
Aantal kinderen: _____
Geboorteplaats: Aruba
Kerkgenootschap: Rooms Katholiek
Laatste werkelijke woonplaats: _____
- 2) Wijze waarop gevallen den dood heeft gevonden (onderstrepen):
gesneuveld in den oorlog 1940-1945
doodgemarteld in gevangenis
doodgemarteld in concentratiekamp
doodgeschoten door vuurpeleton
op andere wijze ter dood gebracht
- gevallen in ondergrondschen strijd
dood door ziekte in gevangenis
dood door ziekte in concentratiekamp
verongelukt bij ontvluchting
anderszins den dood gevonden
- 3) Indien doodgeschoten of gevangen, om welke reden? Gearresteerd met wapens op zak als lid van de Rotterd. K.P.
- 4) Gevallene is opgepakt te Rotterdam op November 1944
Gevallene is overleden te Den Haag op November 1944
- 5) Naar welk gevangenissen en kampen is gevallen gevoerd? S.D. gebouw Heemraadsingel R'd. rechtstreeks naar de gevangenis in Scheveningen, alwaar hij ter dood is veroordeeld en gebracht.
- 6) Wat heeft gevallen in gevangenis of kamp ondervonden? Onbekend.
- 7) Korte levensloop van de(n) gevallen gedurende den oorlog, onder vermelding van illegaal werk, organisatie, beweegreden en andere bijzonderheden:
Gevallene heeft als Nederlandsch Onderdaan (West Indier) zich 100 % ingezet voor de Nederlandsche zaak. Zijn grote liefde jegens het Vorstenhuis en ons land en volk heeft hem hiertoe bewogen.
In begin 1944 sloot hij aan bij de K.P. te Brabant (Oisterwijk) en moest vluchten naar Rotterdam en Den Haag alwaar hij in nog grotere mate dit werk van het gewapende verzet heeft voortgezet.
(eventueel op andere zijde voortzetten) Z.O.Z.
- 8) Wat bent U van gevallen (vader, moeder, verloofde, vriend, enz.)? naaste collega en vriend
- 9) Welke personen kunnen wellicht inlichtingen verschaffen? (met adres): de heer Smits (schuilnaam Otto) te Oisterwijk, commandant van de RVV. A.J. Knijff Eiberplein 1 Den Haag.

Onderteekening en adres

Kitty van Huijgevoort

Watertoren plein 24

Tilburg.

Kitty van Huijgevoort

Gaarne wordt foto van gevallen ontvangen (naam en voornamen duidelijk achterop schrijven).

Terugzenden aan Rijksbureau voor Oorlogsdokumentatie, Heerengracht 410, Amsterdam-C.

Nr.7).Vervolg. Talloze piloten zijn door "Boy" veilig naar hun schuilplaatsen geloodst, zij werden van voedsel voorzien enz.

Boy had tot taak om voor "Frank" de hoogste man van de K.P. de weg uit te stippelen, wanneer deze om reis ging. Dit was een alles behalve makkelijk werkje en het feit dat Frank dit alleen aan Boy opdroeg zegt wel genoeg.

Boy stond onder zijn collega's bekend als strict eerlijk, hetgeen zelfs wel eens tot ruzies geleid heeft, omdat andere niet altijd strict eerlijk waren !

De resp. commandanten van de K.P. zullen ongetwijfeld kunnen getuigen van Boy's moed, doch jammer zijn velen van zijn naaste medewerkers ook gefusilleerd.

Jammer genoeg zijn mij geen namen bekend van de piloten welke Boy geholpen heeft, ik weet echter uit eigen ervaring dat het er zeer velen waren, die allen gered zijn met het risico van zijn leven.

Aruba, 20 Januari 1947

Aan den WelEdelen Heer
T. Brantenaar
Mathenesserlaan # 352
Rotterdam - Nederland

Zeer geachte Heer Brantenaar,

Eerst op den 4en dezer ontving ik Uwen brief van den 5en November 1946, van voor mijn zelf mededenk dank. Het spijt mij dat ik U niet eerder een bidprentje en een photo van de BOY toezenden, maar dit verslaam herstel ik thans en zend U hierbij zoowel een bidprentje als een foto van BOY.

Uit Uwen hierboven aangehaalden brief noteerde ik dat U onder den indruk verkeerde dat ik zelf in Nederland ben geweest, ik kan U echter mededeelen dat dit niet zoo is, ik heb U verzocht, geacht Heer Brantenaar, dat indien ik Nederland mocht bezoeken, ik zeer zeker contact met U zal zoeken. Ik heb nu nog een verzoek tot U te richten, en wel om mij zooveel mogelijk illegale bladen te doen toekomen waarin BOY genoemd wordt. Ook indien er publicaties omtrent hem in andere landen moeten verschijnen, houd ik mij aanbevolen voor de toezending van deze stukken. Bij voorbaat mijn welgemeenden dank.

Thans bevestig ik de goede ontvangst van Uw telegram van den 16en Januari, dat luidde:

"STOFFELIJK OVERSCHOT BOY GEVONDEN BRIEF VOLGT
"SEIN TERUG WAAR BEGRAFENIS"

Uit deze telegrafische mededeeling heb ik begrepen, dat het stoffelijk overschot van mijn onwettelijken zoon BOY gevonden is en dat de begrafenis vast zeker is. Ik verwacht danook Uw brief met alle bijzonderheden, die mij de zoeken verlangde gegevens zullen verschaffen.

Ik telegrafeerde U den volgenden morgen - den 17en Januari - als volgt terug:

"OPRICHTEN DANK WEL ED. HEER G. C. J. VAN DER WERF
"BOYS OVERSCHOT TE BEGRAVEN OP ROOMSCH KATHOLIEK
"WED. VAN DER WERF VOLGT RO. SCH. RIJKE TOP SELVE
"REKENING HOUDEN ONZE WENSCH OVERSCHOT LATER NAAR
"WESTINDIE VERVOEREN STOP WANNEER KOSTEN ONS BEKEND
"ZULLEN WIJ TELEGRAFISCH OVERMAKEN GROETEND
"FAM ECURY"

en wil omtrent dit telegram nog even uitweiden.

Indien mogelijk zou ik er de voorkeur aangeven om onzen EOI niet te bevestigen, want zooals ik reeds in mijn hierboven aangehaald telegram medede, is het onze wenschen en dit was ook EOI'S wensch als punt 1 van zijn laatste wilsovereenkomst, om hem op zijn geboortegrond te rusten te laten. Zooals het zich laat begrijpen willen wij het stoffelijk overblijfsel zoo spoedig mogelijk naar West-Indië vervoeren, vandaar dat wij U heden wederom als volgt telegrafeerden:

"FLEET TEL DEER 2-VI TILIA JAVIERI IADI MOG LIJK
"OIS OVINC OT AIT ... VO ... I ...
" ... TOP O-Z ... OVINC OT ...
"SPOEDIG MOGELIJK WEST-INDIE V ... VO ... " 1034 "

Dus vriend Brantenaar, mag ik hieromtrent zoo spoedig mogelijk iedlichsins van U tegemoet zien? Ook Uw berichten over het verloop van de "opzingsplechtigheden" zien wij alsnog gaarne tegemoet.

Voor de goede orde deel ik U nog mede, dat ik de familie Moen - burg - in - diensweg 268 - Tilburg, op den 18en Januari als volgt telegrafeerde:

"TOY : RANT JAAR DAT ALLEN ALLEN 352 ROT. FIAM
"TELEGRAFERDE OMS GISTEREN STOFFELIJK OVERSCHOT
"BOY GEVONDEN STOP GELIEVE BRANTENAAR CONTACTEN
"VOOR MOELLERIE VELD RE IDENTIFICATI. ALBOOK
"UITVOEREN BEGRAFENIS PLEGTIGHEDEN VOLGENS ROOMSCHE
"RITUS STOP RESOLTAAT GELIEN SVPL FAMILIE CORAL"

Hierop ontvingen wij heden het volgend antwoord:

"IDENTIFICATIE JOHNS ATOP VERGISSING OMAGELIJA
"CONTACT MET BRANTENAAR EN BUREAU BERGING BRIEF
"BRANTENJAAR ONDERWEG SEIN NOG NADER - MOERENBURG"

Boy heeft een langen tijd bij deze familie Moerenburg ingewoond en het is mij bekend, dat deze familie Boy ten allentijde zeer vele goede diensten bekeken heeft. Hij apprecieerde deze familie zeer.

Ook aan een goeden vriend Herman Lucas,
Frederik Hendrikslaan # 20 - 's Hartogenbosch, heb ik
heden als volgt een telegram afgezonden, t.w:

"WILT MIJN LUCAS FREDERICK 20 SEPTEMBER 1941
"TOE BRACHTAAR 342 MATHEUS RLAAR ROTTERDAM 18 JAN
"O S ZIJN JAHARI LOIS STOFFELIJ OVERSCHOT C VONN
"STOP OZEL DOELING IS OVERSCHOT ZOO SPOEDIG MOELIJK
"WESTERIJ VORVOEN STOP GELIJE BRACHTAAR CONTACT
"EN BIJZONDERHEDEN SEINEN GROETEN DOE"

Rest mij nog mijn telegram van den 18en
Januari te bevestigen, t.w:

"GELIEVE MIJ DIRECT CONTACT BRACHTAAR MET OFFICIËLE
"INSTANTIËN DIE TE MAKEN ZIJN GELIJK MET DE OP-
"IDENTIFICATIE STOFFELIJ OVERSCHOT BOY"

Ik zou het namelijk op zeer hoogen prijs
stellen om in directe verbinding te komen met de offi-
ciele instanties die te maken hebben gehad met de op-
gravingen van oorlogsslachtoffers, alsook diegenen die
het overschot van BOI hebben geïdentificeerd en hoe dit
alles in zijn werk is gegaan.

Voor Uwe bemoeiingen in deze voor ons onschat-
baar waardevolle aangelegenheid, willen wij U hartgrondig
danken.

Met beleefde groeten en steeds gaarne tot
Uwen dienst bereid, teeken ik met hoogachting,

S.N. ACUAY

bijlagen.

A.D.J. Rentenaar

Rotterdam, 5 Nov. 1946

Uzelve - Amsterdam 342a

Heer Grootte Heer Groot,

Ik ben op deze dag weer lang in
gedachten en vertoefde bij mijn vrienden, die niet naar
mij, voelde ik op nieuw het gemis dat ik nog steeds niet
in het bezit ben van een foto van U. Ik zou U ook
vriendelijk willen verzoeken mij een foto te sturen, temeer
wanneer ik onlangs vernam dat verschillende mensen in het
bezit waren van een bidprentje.

Wit de aanwezigheid van deze bidprentjes, van edictees
in bladen, alsmede uit de publicatie van een fragment van
een door mij geschreven brief in een oud-illegaal blad,
heb ik de indruk gekregen dat U zelve in Nederland bent
gewees. Alhoewel het niet aan mij is om te oordelen, heb
ik mij verwonderd dat U niet bij die gelegenheid niet met
mij in verband is geweest. Ik zou zulks heel lief
gewaardeerd hebben.

Inmiddels,

met beleefd groot aan Uw familie,

Thantien

5 2013 3 6 9

However it was not until 1941 that the first of these was published. The first of these was published in 1941.

Het was eind October dat ik met Doy in Vannie's machine in Rotterdam. Het lang voordien was hij uit brabant naar A.Holland gekomen. Hij had in Tilburg voor de Verzetbeweging veel ondergrondisch werk verricht, en was drie keer achteraan terwagnenwoord uitkomen. Teneinde nu hij afkomstig naar Den Haag waar hij zich bij een Verzetgroep L.F. vande. Deze L.F. nu was in October naar Rotterdam gekomen en hield afdo met haar openvoorraad verborgen in Rotterdam-Zuid.

Tweelotig kwam wij 's avonds in Oostende gel verucht,
waarja ook reeds Ben Casper, een belgische student, F. Fontener van
Vilvoorde en nog een andere vriend zaten. Deze vijfde man werd dien
avond wespensels en terghierseeld te worden. Hij werd atuurlijk niet
onder den indruk, maar zijn liepe en mannelijke houding gaf ons welso
de wot en alles onder ogen te zien.

On 10/10/50, the following information was received from the Bureau of the Federal Bureau of Investigation, Washington, D.C.:

Affresien van het feit, dat deze laatste dag, alles zich voer ook als in een droom, een soort onwerkelijkheid, siervolde, was er over ons een volkomen berusting en zelfs een haast naar tegen den vijand.

Een heeft dit het eerst gevoeld voor zijn ouders, hij vertelde mij nog over een jong broertje dat hij nog nooit of haast nooit gezien had. Gelukkig waren er ook sigaretten en nog wat te eten. Alles viel hem nog lichter dan de anderen, omdat hij zijn eerste geliefde had. Hij stelde er ook een in en een even flinke houding aan te nemen als onze vriend, die wij de vorige avond hadden zien verslaan; en zei dat hij het een glimlach op de lippen nog sterker. Vroe, in den middag werden wij met een auto naar den Raep geluchte; wij zaten tegen elkaar aan, maar onder zware bewaking en konden niet meer spreken. Aan de Straatverandering te Scheveningen ben ik afgezet, ik heb nu alweer nog een uur samen toevallen toen de auto vertreed. In de ontsien in Scheveningen moet het vonnis voltrokken zijn. Van het vonnis is nooit, in welke vorm dan ook, bericht gegeven aan de familie. De familie Grever heeft ook geen klagen of iets teruggehoord. Daar op het oogenlik naderingen naar graven, zenuwen e.d. is volle zorg zijn, hals of is U, eerder is of de familie Grever nog nadere bijzonderheden krijgen wij met U in verbinding te stellen.

Ik zelf ben later vanuit de gewoonte achtergebleven met een auto in Dordrecht, vanuit ik tevens het welk te ontvullen. Tot de bevestiging dat ik toen bij een zeer ondergeschikt persoon.

Dit nu van allen die met hem gewerkt hebben en uit naam van de geheele Nederlandsche Verzetsbeweging zou ik U verzekeren van onzen dank voor het offer dat uw zoon gebracht heeft, als tevens van een tijd waarin wij hem allen als een kerel uit één stuk leeden kennen. Hoewel nog jong, stierf hij een proaise dood voor zijn Vaderland. Een hoop is U nog een persoonlijk te kunnen vertellen wat ik U alreeds schreef.

Voorloopig mijn vriendelijke groeten,

w.r. Tonny Brouwer

van het bouws is nooit, en welke voorn ook, bericht gegeven
aan de familie's. De familie Crumer heeft ook geen kluis
of iets dergelijks. Daar op het oogenblik was prinsen
naar graven, secretis e.d. in volle gang om belooft
ih u, zodra ih of de fam. Crumer nog nadere
bijzondheden krijgen me met u in verbinding
te stellen.

Ik gaf een later vanuit de gevangenis getrans-
porteerde naar een kamp in Drente, waaruit ih
bevestigde heb weten te ontvluchten. Tot de bereijding
heb ih toen bij een ondergedoken gezeten.

Dit naam van allen die met hem gewerkt hebben en
uit naam van de gehele Ned. verzetsbeweging moge
ih u verzeken van mijn dank voor het offer wat
hem zom gebracht heeft, als besluit van een tijd waarin
wij hem allen als een heil uit één stuk leeden kennen.
Hoewel nog jong stierf hij een groote dood, voor zijn
Vaderland.

Geen loop ih u nog eens persoonlijk te kunnen vertellen
dat ih u hier schreef

Voorlopieg mijn verbodige groeten.

W.G. Tonny Brantemaer.

N.B. May & Papa dit is copie
van 't schrijven van den Hrn. Brantemaer.

Dit de inhoud van deze brief maakt
het op wie deze is. Ik zal u binnentert uitkomst schrijven.

C O P I E

A.D.J. Brantenaar
v. Alemadelaan 193
Den Haag.

5 Juli 1945

Zeer geachte Heer en Mevrouw Ecury,

Hoewel ik nog steeds niet in de gelegenheid ben geweest om Uw dochter in den Haag aan de Laan v. N.O. Einde persoonlijk te spreken, neem ik vast aan, dat zij U het droeve bericht van het overlijden van Uw zoon Boy reeds lang heeft doen toekomen.

Daar ik de laatste uren met hem doormaakte reken ik het mij tot een plicht aan U alles mede te delen wat ik weet van zijn leven, zijn arrestatie en zijn veroordeling. Vooropgesteld zij, en dit moge U tot troost strekken, dat zijn laatste uren gevuld waren met gedachten aan U, zijn ouders, zijn broeders en zusters en dat hij het einde tegemoet zag in volmaakt Godsvertrouwen.

Het was eind October dat ik met Boy ~~in~~ kennis maakte in Rotterdam. Niet lang voordien was hij uit Brabant naar Z.Holland gekomen. Hij had in Tilburg voor de Verzetsbeweging veel ondergronds werk verricht, en was drie keer achtereens ternauwernood ontkomen. Tenslotte was hij uitgeweken naar den Haag waar hij zich bij een Verzetsgroep K.P. voegde. Deze K.P. nu was in October naar Rotterdam gekomen en hield zich met haar wapenvoorraad verborgen in Rotterdam Zuid.

Ongelukkigerwijze werden de leiders van deze K.P., 2 andere leden, een dominee en een café-houder, die hun onderdak hadden verleend, door de S.D. gearresteerd, en allen gefusilleerd. De rest van de groep inclusief Boy, woonde daarna op mijn kamers aan de Mathenesserlaan 352 a. Het waren toen zeer gevaarlijke dagen voor ons, te meer daar de signalementen bekend waren. Op Zondagmorgen 5 November 1944 werden twee leden van die groep, die op weg naar mijn huis waren herkend en na een langdurige achtervolging werd één ervan gearresteerd, zijn naam was Ben Cramer. Op het zelfde oogenblik kwamen Boy en ik uit de kerk, en werden vrijwel onmiddellijk door S.D.'ers, die nog steeds de straten bezet hielden gevangen genomen. Enkele tijd later is ons huis toen overvallen, maar twee vrienden van ons hebben zich nog op tijd met wapens en al onder een vloer kunnen verbergen; alleen alle bezittingen zijn meegenomen. Boy en ik zijn die heele middag in arrest gebleven en tenslotte na elkaar verhoord, waarbij ons bleek dat zeer veel over de K.P. was uitgelekt.

Tenslotte kwamen wij 's avonds in dezelfde cel terecht, waarin ook reeds Ben Cramer, een Delftsche student, P. Fentener van Vlissingen en nog een andere vriend zaten. Deze vijfde man werd dien avond weggehaald om terechtgesteld te worden. Wij waren natuurlijk diep onder den indruk, maar zijn fiere en mannelijke houding gaf ons meteen de moed om alles onder oogen te zien.

De volgende morgen werden wij uit onze cel gehaald en voor een Standgerecht gebracht, bestaande uit een aantal SS-officiëren. Wij vermoedden wat ons te wachten stond en hebben ook gedurende dit proces, dat slechts een half uur duurde en volkomen een uiterlijke vertooning was, in een waardige houding volhard. Alle drie mijner vrienden werden ter door veroordeeld; alleen mijn terechtstelling werd, omdat ik geen lid van de K.P. was geweest, uitgesteld. Wij werden vervolgens naar onze cel teruggebracht, waar wij nog eenige uren met elkaar gepraat hebben.

1911

1911

1911

1911

1911

1911

1911

1911

Afgezien van het feit, dat deze laatste dag, alles zich voor ons als in een droom, een soort onwerkelijkheid, afspeelde, was er over ons een volkomen berusting en zelfs geen haat meer tegen den vijand.

Boy heeft dit het ergst gevonden voor zijn ouders, hij vertelde mij nog over een jong broertje dat hij nog nooit of haast nooit gezien had. Gelukkig waren er wat sigaretten en nog wat te eten. Alles viel hem nog lichter dan de anderen, omdat hij zijn vaste geloof had. Hij stelde er ook eer in om een even flinke houding aan te nemen als onze vriend, die wij de vorige avond hadden zien weggaan; en zei dat hij met een glimlach op de lippen zou sterven. Vroeg in den middag werden wij met een auto naar den Haag gebracht; wij zaten tegen elkaar aan, maar onder zware bewaking en konden niet meer spreken. Aan de Strafgewangenis te Scheveningen ben ik afgezet, ik had hun alleen nog een blik kunnen toewerpen toen de auto wegreed. In de duinen in Scheveningen moet het vonnis voltrokken zijn. Van het vonnis is nooit, in welke vorm dan ook, bericht gegeven aan de families. De familie Cramer heeft ook geen kleeven of iets teruggekregen. Daar op het oogenblik nasporingen naar graven, executies e.d. in volle gang zijn, beloof ik U, zoodra ik of de familie Cramer nog nadere bijzonderheden krijgen mij met U in verbinding te stellen.

Ik zelf ben later vanuit de gevangenis getransporteerd naar een kamp in Drente, waaruit ik tenslotte heb weten te ontvluchten. Tot de bevrijding heb ik toen bij een boer ondergedoken gezeten.

Uit naam van allen die met hem gewerkt hebben en uit naam van de geheele Nederlandsche Verzetsbeweging moge ik U verzekeren van onzen dank voor het offer dat Uw zoon gebracht heeft, als besluit van een tijd waarin wij hem allen als een kerel uit één stuk leerden kennen. Hoewel nog jong, stierf hij een grootse dood voor zijn Vaderland. Eens hoop ik U nog eens persoonlijk te kunnen vertellen wat ik U hier schreef.

Voorloopig mijn eerbiedige groeten,

w.g. Tonny Brantenaar

C O P Y

Den Haag.

5 Juli 1946

Z-eer geachte Heer en Mevrouw Ecury,

Hoewel ik nog steeds niet in de gelegenheid ben geweest om Uw dochter in den Haag aan de Laan v.N.O. Einde persoonlijk te spreken, neem ik vast aan, dat zij U het droeve bericht van het overlijden van Uw zoon Boy reeds lang heeft doen toekomen.

Daar ik de laatste uren met hem doormaakte reken ik het mij tot een plicht aan U alles mede te deelen wat ik weet van zijn leven, zijn arrestatie en zijn veroordeeling. Vooropgesteld zij, en dit moge U tot troost strekken, dat zijn laatste uren gevuld waren met gedachten aan U, zijn ouders, zijn broeders en zusters en dat hij het einde tegemoet zag in volmaakt Godsvertrouwen. Het was eind October dat ik met Boy kennis maakte in Rotterdam. Niet lang voordien was hij uit Brabant naar Z. Holland gekomen. Hij had in Tilburg voor de verzetsbeweging veel ondergronds werk verricht, en was drie keer achtereen ternauwernood ontkomen. Tenslotte was hij uitgeweken naar den Haag waar hij zich bij een verzetsgroep K.P. voegde. Deze K.P. nu was in October naar Rotterdam gekomen en hield zich met haar wapenvoorraad verborgen in Rotterdam-Zuid. Ongelukkigerwijze werden de leider van deze K.P., 2 andere leden, een dominee en een cafe-houder die hun onderdak hadden verleend door de S.D. gearresteerd, en allen gefusilleerd. De rest van de groep inclusief Boy, woonde daarna op mijn kamers aan de Mathenesserlaan 352a. Het waren toen zeer gevaarlijke dagen voor ons, te meer daar de signalementen bekend waren. Op Zondagmorgen 5 November 1944 werden twee leden van de groep die op weg naar mijn huis waren herkend/na een langaaurige achtervolging werd een ervan gearresteerd, zijn naam was Ben Cramer. Op hetzelfde oogenblik kwamen Boy en ik uit de kerk, en werden vrijwel onmiddellijk door S.D.ers, die nog steeds de straten bezet hielden gevangen genomen. Enkele tijd later is ons huis toen overvallen, maar twee vrienden van ons hebben zich nog met wapens en al onder een vloer kunnen verbergen; alleen alle bezittingen zijn meegenomen. Boy en ik zijn die heele middag in arrest gebleven en tenslotte na elkaar verhoord, waarbij ons bleek dat zeer veel over de K.P. was uitgelekt. Tenslotte kwamen wij 's avonds in dezelfde cel terecht, waarin ook reeds Ben Cramer, een Delfts student P. Fentener van Vlissingen en nog een andere vriend zaten. Deze vijfde man werd dien avond weggehaald om terechtgesteld te worden. Wij wafden natuurlijk diep onder den indruk, maar zijn fiere en mannelijke houding gaf ons meteen de moed om alles onder oogen te zien. De volgende morgen werden wij uit onze cel gehaald en voor een Standgericht gebracht, bestaande uit een aantal SS-officiëren. Wij vermoeden wat ons te wachten stond en hebben ook gedurende dit proces, dat slechts een half uur duurde en volkomen een uiterlijke vertoning was in een waardige houding volhard. Alle drie mijner vrienden werden ter dood veroordeeld; alleen mijn terechtstelling werd, omdat ik geen lid van de K.P. was geweest, uitgesteld. Wij werden vervolgens naar onze cel teruggebracht, waar wij nog eenige uren met elkaar gepraat hebben. in Afgezien van het feit, dat deze laatste dag alles zich voor ons als een droom, een soort onwerkelijkheid, afspeelde, was er over ons een volkomen berusting en zelfs geen haat meer tegen den vijand.

/en

Boy heeft dit het ergst gevonden voor zijn ouders, hij vertelde mij nog over een jong broertje dat hij nog nooit of haast nog nooit gezien had. Gelukkig waren er wat sigaretten en iets te eten. Alles viel hem nog lichter dan de anderen, omdat hij zijn vaste geloof had. Hij stelde er ook eer in om een even flinke houding/aan te nemen als onze vriend, die wij de vorige avond hadden zien weggaan; en zei dat hij met een glimlach op de lippen zou sterven.

Vroeg in den middag werden wij per auto naar den Haag gebracht; wij zaten tegen elkaar aan, maar onder zware bewaking en konden niet meer spreken. Aan de strafgevangenis te Scheveningen ben ik afgezet, ik had hun alleen nog een blik kunnen toewerpen toen de auto weg reed. In de duinen in Scheveningen moet het vonnis voltrokken zijn. Van het vonnis is nooit, in welke vorm ook, bericht gegeven aan de families. De familie Cramer heeft ook geen kleeren of iets teruggekregen. Daar op het oogenblik nasporingen naar graven, executies e.d. in volle gang zijn, beloof ik U, zoodra ik of de familie Cramer nog nadere bijzonderheden krijgen me met U in verbinding te stellen.

Ik zelf ben later vanuit de gevangenis getransporteerd naar een kamp in Drente, waaruit ik tenslotte heb weten te ontvluchten. Tot de bevrijding heb ik toen bij een boer ondergedoken gezeten. Uit naam van allen die met hem gewerkt hebben en uit naam van de geheele Nederlandsche Verzetsbeweging moge ik U verzekeren van onzen dank voor het offer dat Uw zoon gebracht heeft, als besluit van een tijd waarin wij hem allen als een kerel uit één stuk leerden kennen.

Hoewel nog jong, stierf hij een grootse dood, voor zijn Vaderland.

Eens hoop ik U nog eens persoonlijk te kunnen vertellen wat ik U hier schreef.

Voorloopig mijn eerbiedige groeten,

w.g. Donny Brantenaar

VOOR EENSLUIDEND AFSCHRIFT

S.N. ECURY

[illegible]

aan te worden afgestudeerd, verzint ik binnen 14 dagen naar
Londen voor minstens een jaar. Ik wil echter altijd met de in
contact met de kunnen blijven via het adres 14, rue d'Orléans 75208,
34642, Rotterdam, of het adres van mijn ouders van 14, rue d'Orléans
193, 721004, de 3e f.

Franklin

ORANJESTAD, 31 October 1945.-

Den Welddelen Heer;
A.D.J. Brantenaar.,
v. Alkemade laan 193
's-Gravenhage. (Z.H.)
N e d e r l a n d .-

Zeer Geachte Heer Brantenaar;

Van onze dochter LIVIA, die in Voorburg (1.v.v. Oostlands 123) woont, ontvang ik uw afschrift van Uwre brief van den 6-ten Juli j.l. waarvoor wij U allerhartelijkst danken.- Wij zijn U zeer dankbaar voor Uw gevoelsvolle woorden van deelneming in het voor ons zoo zeer verlies door het ontijdig en onelukkig verscheiden van onze onvergaten en onverloofden zoon BOY.- U kunt zich wel indenken dat het voor ons een zeer zware slag is, maar wij kunnen niet anders doen dan ons hoofd buigen in bevestiging in God's W. Wil.- Wij danken U ook ten eerste dat U zoo vriendelijk waart om ons zoo volledig te willen inlichten omtrent onze zoon's laatste uren.- Er zijn echter enkele punten die ons niet onmiddellijk voorlozen, misschien wilt U wel zoo goed zijn om ons hieromtrent nader te bevestigen.- Is U de man bekend van den toestand die deze lflm avond van Uw en BOY's overgenging werd voorgedragen? Zijn U de namen van de S-S officieren bekend, die U en onze zoon ter dood veroordeelden? Kunt U ons de naam en het adres opgeven van Ben Cramer Z.G.? alsook van de naaste familie van den Duitschen student P. Fentener.- U begrijpt dat wij ons gaarne in verhouding met de familieleden van deze helden en vrienden van onze zoon willen stellen, wellicht kunnen wij op deze manier inlichtingen bekomen waar deze helden begraven liggen.- Bij voorbaat onze welgemeende dank voor Uw medewerking in deze.-

Wij willen van deze gelegenheid gebruik maken om U onze vriendschap aan te bieden en wij hopen van harte dat wij in de naaste toekomst nog met U kennis zullen kunnen maken.-

Van officiële instanties uit Nederland hebben wij tot op heden geen overtuiging mogen ontvangen van BOY's diensten aan het Vaderland en wij verzoeken U heltef om als vriend van dezen berindten jongen, die niet gescreemd heeft zijn leven te geven voor het Vaderland, om alle in het werk te willen stellen opdat zijn noodig offer officieel erkend worde.- Wij roeten U mededelen dat wij hier uit alle lagen van de bevolking en ook van officiële zijde allerlei attenties hebben mogen ontvangen toen het hier bekend werd dat BOY gevallen was.- Zoowel de locale pers als de buitenlandse pers - Venezuela, Columbia, hebben zich met dit heldhaftig verscheiden te zij geladen.-

Met onze belofde groeten en de verzekering dat wij gaarne tot Uwen dienst bereid staan, teeknen wij;

Hoogachtend;

Fem. S. H. Emory-Ernest.-

Rotterdam 16 Jan. 1946.
Mathenesserlaan 352 a

A.D.J. Brantenaar

Zeer Geachte Heer Ecury;

U zult wel reeds mijn telegram ontvangen hebben waarin ik U mede deelde dat het stoffelijk overschot van Boy gevonden is. Er is namelijk kort geleden een aantal slachtoffers op de Waalsdorpervlakte gevonden op aanwijzingen van een oudlid van een vuurpeleton. Op 14 Januari j.l. waren allen geïdentificeerd op drie na, die bij elkaar in een kleiner graaf werden ontdekt. Ik ben toen, vergezeld van Mevrouw Cramer naar de betreffende Dienst gegaan, die in het oude kamp te Amersfoort is gevestigd. Na vergelijking van talrijke data en gegevens die alle klopten met datgene wat aan de opsporingsofficieren, de kapiteins van Luyk en Lanting, bekend was, werden mij de overschoten van kleren en schoenen getoond. Ik had hierbij vooral mijn hoop gesteld op een trui, die ik dienzelfde dag aan Boy geleend had, en die van een zeer bijzonder en dik maaksel was. De resten van de trui heb ik met volkomen zekerheid herkend. Ook zijn winterjas herinner ik mij. Ben Cramer werd door zijn Moeder geïdentificeerd aan de hand van een staal van zij pak. Ik ben in Amersfoort gebleven om te wachten op den Heer Frentener van Vlissingen die hedenochtend is gekomen en zijn zoon geïdentificeerd heeft aan kleding, schoenen en tandformule. Ik doe U hierbij toekomen formulieren die U getekend terug moet sturen naar de Dienst Identificatie. Voorlopig zijn de stoffelijke overschotten in zinken en kisten, waaromheen houten kisten, opgebaard in een chapelle ardente in het kamp, gedekt door de Nederlandse vlag. Ben Cramer wordt volgende week in Den Haag begraven. Als U Uw desbetreffende wensen kenbaar maakt, zal de Dienst Identificatie, in samen-

werking met een door U aan te wijzen begrafenisondernemer alle maatregelen treffen.

Het stemt mij gelukkig dat ik hiermede de plicht, die ik mij gesteld had om alles wat mogelijk was te doen ten behoeve van mijn vrienden en hun familieleden, naar beste weten heb volbracht. Mijn gerechtvaardigde bevreemding dat ik van Uw zijde, ook nadat ik U onlangs een brief heb geschreven, nooit meer iets vernam, doet daaraan niets af. Daar ik meen te weten dat U ter reconstructie van het gebeurde nog andere sporen heeft gevolgd, kan ik U mededelen dat alle gegevens letterlijk overeenkomen met het door mij geconstateerde en aangenomene: de fusillering heeft plaats gevonden op 6 November. Ik moge U er wel op attent maken dat de rol die de kapitein van Luyk bij deze nasporingen heeft gespeeld van onschatbare waarde was en ten volle erkend dient te worden.

Daar ik ben afgestudeerd, vertrek ik binnen 10 dagen naar Londen voor minstens een jaar. U zult echter altijd met me in contact met me kunnen blijven via het adres M thenesserlaan 352 a, 34642, Rotterdam, of het adres van mijn ouders van Alkemadelaan 193, 721084, den Haag. Deze brief besluitende, hoop ik, dat U van mijn medeleven overtuigd bent,

get. Brantenaar

